Door met het oog op de doorzichtigheid en de doeltreffendheid en als prikkel voor de exporteurs om hun prijzen te verhogen, te besluiten een variabel recht in te stellen, overeenkomend met het verschil tussen de nettoprijs franco grens en een minimumprijs, en door te oordelen dat in het geval van de met een exporteur verbonden importeurs een eventueel anti-dumpingrecht moet worden berekend op basis van de douanewaarde van de ingevoerde goederen, vastgesteld volgens artikel 6 van verordening (EEG) nr. 1224/80 aan de hand van de verkoopprijs aan de eerste van de importeur onafhankelijke koper, overschrijdt de Raad de grenzen van zijn beoordelingsvrijheid niet. Een variabel recht is in de regel immers gunstiger voor de betrokken marktdeelnemers, doordat zij de heffing van anti-dumpingrechten geheel kunnen vermijden door te importeren tegen prijzen die hoger zijn dan de vastgestelde minimumprijs, terwijl bij transacties tussen geassocieerde partners zich dezelfde onzekerheden voordoen met betrekking tot de vaststelling van de nettoprijs per eenheid franco grens als er bij de berekening van de marge van dumping bestaan met betrekking tot de realiteit van de uitvoerprijs die de met de exporteur verbonden importeur heeft betaald of moet betalen.

10. Een verordening houdende instelling van een definitief anti-dumpingrecht en definitieve inning van het voorlopige recht, kan niet onwettig zijn op grond van een eventuele onwettigheid van de verordening houdende instelling van het voorlopig anti-dumpingrecht, tenzij de gronden van de onwettigheid van laatstgenoemde verordening ook voor de eerstgenoemde bestaan.

RAPPORT TER TERECHTZITTING
in de gevoegde zaken C-305/86 en C-160/87 *

I — De feiten

In oktober 1985 verzocht de Groupement des industries de matériels d'équipement électrique et de l'électronique industrielle associée (hierna: „Gimelec"), ondersteund door vier andere nationale verenigingen in de sector elektronica, de Commissie een aantal anti-dumpingmaatregelen opnieuw te onderzoeken, overeenkomstig artikel 14 van verordening (EEG) nr. 2176/84 van de Raad van 23 juli 1984 betreffende beschermende maatregelen tegen invoer met dumping of subsidiëring uit landen die geen lid zijn van de Europese Economische Gemeenschap (PB 1984, L 201, blz. 1). Dat verzoek strekte tot een nieuw onderzoek van de besluiten waarbij de door de betrokken exporteurs aangegane prijsverbintenissen waren aanvaard in het kader van een eerdere anti-dumpingprocedure betreffende de invoer van gestandaardiseerde meerfasige elektromotoren met een vermogen van meer

* Procestaal: Duits.

dan 0,75 kW tot en met 75 kW, van oorsprong uit Bulgarije, Polen, de Duitse Democratische Republiek, Roemenië en Tsjechoslowakije (verordening (EEG) nr. 2075/82 van de Raad van 28 juli 1982, PB 1982, L 220, blz. 36), uit Hongarije (verordening (EEG) nr. 724/82 van de Commissie van 30 maart 1982, PB 1982, L 85, blz. 9) en uit de Sovjet-Unie (besluit 84/189/EEG van de Commissie van 2 april 1984, PB 1984, L 95, blz. 28).

Naar aanleiding van dit verzoek publiceerde de Commissie in november 1985 een bericht van heropening van een anti-dumpingprocedure betreffende de invoer van elektromotoren van oorsprong uit voormelde landen (PB 1985, C 305, blz. 2), en stelde zij een onderzoek in.

Bij verordening (EEG) nr. 3018/86 van 30 september 1986 (PB 1986, L 280, blz. 66) trok de Raad verordening (EEG) nr. 2075/82 in, waarbij de onderscheidenlijk door de exporteurs van Bulgarije, Polen, de Duitse Democratische Republiek, Roemenië en Tsjechoslowakije aangegane verbintenissen waren aanvaard. Bij verordening (EEG) nr. 3019/86 van dezelfde datum (PB 1986, L 280, blz. 68) trok de Commissie verordening (EEG) nr. 724/82 en besluit 84/189 houdende aanvaarding van de onderscheidenlijk door de exporteurs van Hongarije en de Sovjet-Unie aangegane verbintenissen in en stelde zij een voorlopig anti-dumpingrecht in op de invoer van elektromotoren van oorsprong uit Bulgarije, de Duitse Democratische Republiek, Hongarije, Polen, Roemenië, Tsjechoslowakije en de Sovjet-Unie. Daar het ging om importen uit landen die geen markteconomie hebben, werd de normale waarde vastgesteld op basis van de prijzen op de Zweedse markt. Krachtens artikel 2, lid 3, van verordening (EEG) nr. 3019/86 komt het bedrag van het anti-dumpingrecht in geval van associatie tussen importeurs en een exporteur voor elke soort motor overeen met het verschil tussen de prijs waartegen het ingevoerde produkt voor de eerste maal aan een onafhankelijke afnemer wordt doorverkocht, en de in bijlage B van de verordening genoemde prijs.

Bij verordening (EEG) nr. 254/87 van de Raad van 26 januari 1987 (PB 1987, L 26, blz. 1) werd de geldingsduur van het voorlopige recht met twee maanden verlengd.

Op verzoek van voormelde communautaire producentenverenigingen breidde de Commissie in november 1986 de anti-dumpingprocedure uit tot de invoer van elektromotoren van oorsprong uit Joegoslavië (PB 1986, C 282, blz. 2).

Op 23 maart 1987 stelde de Raad verordening (EEG) nr. 864/87 vast, houdende instelling van een definitief anti-dumpingrecht op de invoer van elektromotoren met een vermogen van meer dan 0,75 kW tot en met 75 kW, van oorsprong uit Bulgarije, de Duitse Democratische Republiek, Hongarije, Polen, Tsjechoslowakije en de Sovjet-Unie en definitieve inning van de bedragen die als waarborg voor het voorlopige recht zijn gesteld (PB 1987, L 83, blz. 1). De normale waarde van de betrokken importen werd vastgesteld op basis van het gewogen gemiddelde van de binnenlandse verkoopprijzen van de Joegoslavische producenten. Met betrekking tot de prijzen bij uitvoer wordt in punt 9 van de verordening gezegd, dat rekening is gehouden met „de prijzen die werkelijk zijn betaald of moeten worden betaald bij uitvoer naar alle voornaamste markten van de Gemeenschap". Punt 9 vervolgt: „Dit was ook het geval voor de gebonden importeurs, gezien het feit dat een vergelijking tussen de normale waarde en de overdrachtsprijzen zodanige dumpingmar-

ges aan het licht bracht dat zelfs een reconstructie van de uitvoerprijzen niet van invloed zou zijn geweest op het niveau van de uiteindelijk vastgestelde maatregel." Volgens artikel 1, lid 3, van de verordening komt het bedrag van het recht voor elk type motor overeen met het verschil tussen de nettoprijs per stuk, franco grens Gemeenschap, niet ingeklaard, en de in de bijlage genoemde minimumprijs. In het geval van geassocieerde importeurs, komt de nettoprijs per stuk, franco grens Gemeenschap, volgens lid 4 van hetzelfde artikel overeen met de douanewaarde zoals die zou zijn bepaald overeenkomstig artikel 6 van verordening (EEG) nr. 1224/80 van de Raad van 28 mei 1980 inzake de douanewaarde van de goederen (PB 1980, L 134, blz. 1). Indien dat niet mogelijk is, komt deze prijs overeen met de douanewaarde zoals deze zou worden bepaald overeenkomstig artikel 2, lid 3, van dezelfde verordening.

Bij verzoekschrift, neergelegd ter griffie van het Hof op 4 december 1986, heeft de vennootschap naar Duits recht Neotype Techmashexport GmbH (hierna: „Neotype"), waarvan de sovjetonderneming Energomachexport, exporteur van elektromotoren, aandeelhouder is, krachtens artikel 173, tweede alinea, EEG-Verdrag verzocht om nietigverklaring van voormelde verordening (EEG) nr. 3019/86 van de Commissie tot instelling van een voorlopig anti-dumpingrecht op de invoer van elektromotoren van oorsprong uit de Sovjet-Unie en uit een aantal andere Oost-Europese landen (zaak C-305/86).

Bij beschikking van 8 mei 1987 heeft het Hof Gimelec toegelaten tot interventie in zaak C-305/86 ter ondersteuning van de conclusies van verweerster.

Bij verzoekschrift, neergelegd ter griffie van het Hof op 1 juni 1987, heeft Neotype krachtens artikel 173, tweede alinea, EEG-Verdrag verzocht om nietigverklaring van voormelde verordening (EEG) nr. 864/87 van de Raad houdende instelling van een definitief anti-dumpingrecht op de invoer van elektromotoren van oorsprong uit Bulgarije, de Duitse Democratische Republiek, Hongarije, Polen, Tsjechoslowakije en de Sovjet-Unie en definitieve inning van de bedragen die als waarborg voor het voorlopige recht zijn gesteld (zaak C-160/87).

Bij beschikkingen van 30 september en 15 oktober 1987 heeft het Hof respectievelijk Gimelec en de Commissie van de Europese Gemeenschappen toegelaten tot interventie in zaak C-160/87 ter ondersteuning van de conclusies van verweerder.

Bij beschikking van 11 november 1987 heeft het Hof besloten de zaken C-305/86 en C-160/87 te voegen voor de mondelinge behandeling en het arrest en de door Gimelec in zaak C-305/86 opgeworpen exceptie van niet-ontvankelijkheid te voegen met de zaak ten gronde.

Het Hof heeft, op rapport van de rechter-rapporteur en de advocaat-generaal gehoord, besloten de zaak naar de Vijfde Kamer te verwijzen en zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan.

II — Conclusies van partijen

1. *In zaak C-305/86*

Neotype concludeert dat den Hove behage:

— nietig te verklaren artikel 2 van verordening (EEG) nr. 3019/86 van de Commissie van 30 september 1986, voor zover dit artikel verzoeksters invoer van

elektromotoren van oorsprong uit de Sovjet-Unie betreft,

— de Commissie te verwijzen in de kosten.

De *Commissie* concludeert dat het den Hove behage:

— het beroep te verwerpen,

— verzoekster te verwijzen in de kosten.

Interveniënt *Gimelec* concludeert dat het den Hove behage:

— het beroep niet-ontvankelijk te verklaren,

— subsidiair, het ongegrond te verklaren,

— verzoekster te verwijzen in de kosten.

2. *In zaak C-160/87*

Neotype concludeert dat het den Hove behage:

— nietig te verklaren artikel 1 van verordening (EEG) nr. 864/87 van de Raad van 23 maart 1987, voor zover dit artikel verzoeksters invoer van elektromotoren van oorsprong uit de Sovjet-Unie betreft,

— nietig te verklaren artikel 2 van dezelfde verordening, voor zover het betrekking heeft op de invoer van oorsprong uit de Sovjet-Unie en op de definitieve inning van de bedragen die verzoekster als waarborg heeft gesteld,

— de Raad in de kosten te verwijzen.

De *Raad*, ondersteund door *Gimelec* en de *Commissie*, concludeert dat het den Hove behage:

— het beroep te verwerpen,

— verzoekster in de kosten te verwijzen.

III — Middelen en argumenten van partijen

Daar de middelen en argumenten in de twee zaken ten dele identiek zijn, wordt slechts naar zaak C-305/86 verwezen, voor zover de aldaar aangevoerde middelen en argumenten verschillen van die in zaak C-160/87.

1. *De ontvankelijkheid*

a) *Zaak C-305/86*

De *Commissie* twijfelt aan het belang van Neotype bij haar actie tegen verordening (EEG) nr. 3019/86 van de Commissie, die inmiddels is afgelost door verordening (EEG) nr. 864/87. Verordening (EEG) nr. 3019/86 heeft dus geen rechtstreeks rechtsgevolg meer en heeft na de definitieve inning van het voorlopige recht krachtens de definitieve verordening haar normatieve waarde verloren. De vraag of en, zo ja, in welke mate het voor de definitieve inning van het voorlopige recht noodzakelijk is, dat verordening (EEG) nr. 3019/86 rechtsgevolgen heeft, moet bij wege van incident worden onderzocht in de procedure in zaak C-160/87 betreffende verordening (EEG) nr. 864/87 (zie artikel 184 EEG-Verdrag).

Daar de Commissie verplicht zal zijn zich aan 's Hofs uitspraak in zaak C-160/87 te houden, is het evenmin zeker, dat verzoekster een procesbelang wegens het gevaar van een eventuele herhaling heeft. Anders dan in het geval van de door Neotype aangehaalde beschikkingen van de Commissie (zaken 74/81, Flender, Jurispr. 1982, blz. 395, en 92/78, Simmenthal, Jurispr. 1979, blz. 777), die een definitieve regeling inhielden, is er in casu na de voorlopige verordening een definitieve verordening gekomen.

Voorts heeft Neotype niet aangetoond, dat verordening (EEG) nr. 3019/86 haar een nadeel heeft berokkend dat verder ging dan de definitieve inning van de op grond van verordening (EEG) nr. 864/87 als waarborg gestelde bedragen. Dergelijke nadelen zouden in voorkomend geval uiteengezet en besproken moeten worden in een afzonderlijke procedure op grond van artikel 215 EEG-Verdrag.

Met betrekking tot het verband tussen de vaststelling van een voorlopig recht en de definitieve inning ervan, komt het aan op de vraag, of vergissingen van de Commissie die op zich zouden leiden tot nietigheid van een verordening houdende instelling van een voorlopig recht, kunnen worden rechtgezet door de latere vaststellingen van de Raad in de verordening houdende definitieve inning van het voorlopige recht.

Dienaangaande betoogt de Commissie, dat zij weliswaar steeds verplicht is het bestaan van dumping overeenkomstig verordening (EEG) nr. 2176/84 vast te stellen, doch dat de eisen met betrekking tot de vaststelling van de feiten bij de instelling van een voorlopig recht minder streng zijn en dat de beoordeling van de feiten aanvankelijk anders kan uitvallen dan bij de definitieve vaststelling van de feiten. Enkel indien de rechtsbeginselen van verordening (EEG) nr. 2176/84 zouden verhinderen om op basis van de voorlopige vaststellingen te concluderen tot het bestaan van een dumpingpraktijk en van schade, kan er sprake zijn van een gebrek dat tot nietigheid van de voorlopige verordening leidt en de definitieve inning van het voorlopige recht onmogelijk maakt.

Wat de procedurevoorschriften betreft, is de Commissie van mening dat een schending van het recht om te worden gehoord, in de regel geen gevolg heeft voor de inning van het voorlopige recht, wanneer die fout tijdens de administratieve procedure tussen de vaststelling van het voorlopige recht en de definitieve inning ervan is hersteld, bij voorbeeld doordat op een of andere manier rekening is gehouden met de argumenten van de betrokken partij (zie 's Hofs arrest in zaak 85/76, Hoffmann-La Roche, Jurispr. 1979, blz. 461, 510 tot en met 513). Daar Neotype geen middelen heeft voorgedragen die het kader van een incidentele toetsing van de voorlopige verordening in zaak C-160/87 te buiten gaan, is het niet nodig de procedure in zaak C-305/86 voort te zetten, en kan deze zaak zonder beslissing worden afgedaan.

In zijn opmerkingen werpt interveniënt *Gimelec* een exceptie van niet-ontvankelijkheid op, ontleend aan het feit dat de instelling van een voorlopig anti-dumpingrecht alle kenmerken van een tussenmaatregel vertoont en dus niet met een beroep krachtens artikel 173 EEG-Verdrag kan worden bestreden. De eventuele nietigverklaring van verordening (EEG) nr. 3019/86 van de Commissie houdende instelling van een voorlopig anti-dumpingrecht, heeft voorts geen invloed op de geldigheid van verordening (EEG) nr. 864/87 van de Raad houdende instelling van het definitieve recht en

definitieve inning van de bedragen die als waarborg voor het voorlopige recht zijn gesteld.

Neotype is van mening, dat de verordening houdende instelling van een voorlopig anti-dumpingrecht, waarvoor zij een overeenkomstige waarborg heeft moeten stellen, een maatregel is die bindende rechtsgevolgen meebrengt die haar belangen raken, en waartegen dus een beroep tot nietigverklaring openstaat. Verordening (EEG) nr. 3019/86 is door de vaststelling van verordening (EEG) nr. 864/87 niet zonder voorwerp geraakt, daar de inning alleen mogelijk is indien de verplichting bestond om de geïnde bedragen als zekerheid voor het voorlopige anti-dumpingrecht te consigneren. Zo verordening (EEG) nr. 3019/86 nietig is, zou de inning van die bedragen een onrechtmatige terugwerkende kracht hebben, die in strijd zou zijn met artikel 13, lid 4, van verordening nr. 2176/84.

Voorts heeft zij er belang bij, de onwettigheid van verordening nr. 3019/86 te doen vaststellen, daar zij aanzienlijke schade heeft geleden en het gevaar van herhaling bestaat (zie de arresten in de zaken 74/81, Flender, en 92/78, Simmenthal, reeds aangehaald). Daar er voor elektromotoren van oorsprong uit de Sovjet-Unie reeds in het kader van eerdere procedures anti-dumpingrechten zijn ingesteld, kan alleen door nietigverklaring van verordening nr. 3019/86 het gevaar worden afgewend, dat de Commissie nogmaals de fouten maakt die haar in de onderhavige zaak worden verweten.

Indien het standpunt van de Commissie juist was, zou artikel 173 EEG-Verdrag met betrekking tot voorlopige anti-dumpingrechten worden uitgeschakeld. Indien het bovendien onmogelijk was de tenuitvoerlegging bij wege van voorlopige maatregel te doen opschorten, op grond dat de kosten van zekerheidsstelling geen ernstige en onherstelbare schade vormen, en indien de beroepen zelf al snel zonder voorwerp geraakten, zou het handelen van de Commissie op dit gebied aan elke controle van het Hof ontsnappen.

b) *Zaak C-160/87*

Interveniënt *Gimelec* twijfelt aan de ontvankelijkheid van de middelen van Neotype ter zake van de vaststellingen betreffende het bestaan van een dumpingpraktijk. Deze vaststellingen raken verzoekster niet rechtstreeks, daar de dumpingpraktijk op basis van de uitvoerprijzen van de betrokken exporteurs en niet op basis van de wederverkoopprijzen van de importeurs is vastgesteld (zie 's Hofs arrest van 21 februari 1984, gevoegde zaken 239/82 en 275/82, Allied Corporation, Jurispr. 1984, blz. 1005).

2. *Ten gronde*

a) *Zaak C-305/86*

i) Het inlichten van verzoekster

Neotype verwijt de Commissie, dat zij haar eerst negen maanden na de heropening van de anti-dumpingprocedure, dat wil zeggen 34 dagen vóór de vaststelling van verordening (EEG) nr. 3019/86, daarvan in kennis heeft gesteld en dat zij deze verordening heeft vastgesteld op een datum waarop haar — tijdig ingediende — opmerkingen nog niet onderzocht konden zijn. Dat is in strijd met artikel 7, lid 1, sub b, van verordening

(EEG) nr. 2176/84, dat de Commissie de verplichting oplegt de importeurs waarvan zij weet dat zij betrokken zijn, te verwittigen. De bekendmaking van een bericht in het Publikatieblad ontslaat haar niet van die verplichting. De Commissie wist dat Neotype een betrokken importeur was, daar zij haar in eerdere anti-dumpingprocedures had betrokken en haar in verordening (EEG) nr. 2075/82 van de Raad met naam en toenaam had genoemd.

Voorts heeft de Commissie het recht van verweer geschonden. Pas nadat zij van de inleiding of heropening van een procedure in kennis is gesteld, kan een betrokken partij zinvol de rechten benutten die zij ingevolge de procedureregels heeft. In dit verband betwist Neotype, dat zij door de sovjetexporteur Energomachexport in kennis is gesteld van de heropening van de procedure.

Ten slotte stelt Neotype schending van het beginsel van gelijke behandeling, doordat de Commissie het verzoek om een nieuw onderzoek, op grond waarvan de anti-dumpingprocedure is heropend, haar niet ter beschikking heeft gesteld, zoals zij wel heeft gedaan met betrekking tot alle andere betrokken importeurs, zonder dat deze erom hadden gevraagd. Indien Neotype tijdig een kopie van dat verzoek had gehad, had zij een veel precieser en substantiëler standpunt kunnen innemen dan zij nu op basis van het haar toegezonden bericht van heropening heeft kunnen doen.

De *Commissie* antwoordt, dat zij de heropening van de anti-dumpingprocedure heeft bekendgemaakt in het *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen.* Alle betrokken producenten, exporteurs en importeurs waren er dus van op de hoogte en wisten dus ook dat er wellicht een voorlopig anti-dumpingrecht zou worden worden ingesteld. Zij hadden dus de gelegenheid gehad, de Commissie alle nuttige inlichtingen mee te delen.

Neotype behoort niet tot de „importeurs waarvan de Commissie weet dat zij betrokken zijn" in de zin van artikel 7, lid 1, sub b, van verordening (EEG) nr. 2176/84, daar zij in het verzoek om een nieuw onderzoek niet met name is genoemd. De Commissie mocht zich baseren op de in dat verzoek vermelde gegevens, daar zij niet uitdrukkelijk op de hoogte was gesteld van afwijkende feiten. Ook al is het juist, dat Neotype reeds in andere anti-dumpingprocedures betrokken was geweest, de Commissie kon niet afgaan op het simpele vermoeden, dat zij als importeur nog steeds met de sovjetexporteur verbonden was. De Commissie is niet verplicht de gegevens in een verzoek te controleren, om na te gaan of er in voorkomend geval andere betrokken partijen zijn. Voorts moet noch kan zij een register bijhouden van de in voorkomend geval betrokken ondernemingen.

In werkelijkheid was Neotype, doordat zij zeer nauw verbonden is met de sovjetexporteur Energomachexport, op de hoogte van de heropening van de procedure. Uit de opmerkingen van Neotype zelf blijkt duidelijk, dat zij slechts een verlengstuk van Energomachexport is. Neotype kan dus niet staande houden, dat er tussen haar en

Energomachexport geen informatie werd uitgewisseld. Energomachexport had de Commissie overigens een lijst van alle betrokken geassocieerde importeurs moeten meedelen, en dat niet eerst als antwoord op een verzoek dat de Commissie op 29 juli 1986 tot de exporteurs had gericht, maar reeds in een vroegere fase van de procedure. Het recht van verweer is in ieder geval geëerbiedigd, daar Neotype later in de procedure is gehoord en haar argumenten zijn onderzocht.

Met betrekking tot de gestelde discriminatie van Neotype betoogt de Commissie, dat de exporteurs en de importeurs die in het verzoek om een nieuw onderzoek zijn vermeld, een afschrift van het verzoek hebben gekregen. Dat is gebeurd om redenen van administratieve eenvoud, zonder dat daartoe rechtens een verplichting bestond. De ervaring heeft immers geleerd, dat de in het verzoek vermelde ondernemingen in de regel om een afschrift van het verzoek vragen en aan de verdere procedure deelnemen. Andere partijen, die later bij de procedure zijn betrokken, hebben niet in alle gevallen een afschrift van het verzoek gekregen. Toen de andere betrokken partijen zich naar aanleiding van voormelde bekendmaking in het Publikatieblad meldden, hebben zij meestal eigener beweging om een afschrift van het verzoek gevraagd. Neotype heeft dat niet noodzakelijk geacht.

ii) De keuze van Zweden als vergelijkingsland

Neotype is van mening, dat de Commissie bij de berekening van de normale waarde en met name bij de keuze van een derde land met een markteconomie overeenkomstig artikel 2, lid 5, van verordening (EEG) nr. 2176/84 de feitelijke situatie kennelijk verkeerd heeft beoordeeld en een aantal èssentiële punten over het hoofd heeft gezien. Ook al is het onderzoek in het geval van een voorlopig recht minder diepgaand dan bij definitieve maatregelen, het juridisch criterium is in beide gevallen hetzelfde.

In eerdere anti-dumpingprocedures had de Commissie Oostenrijk en Brazilië als vergelijkingsland genomen. In verordening (EEG) nr. 3019/86 heeft zij zich weer op een andere markt gebaseerd, namelijk de Zweedse, zonder dit voldoende te motiveren in de zin van artikel 190 EEG-Verdrag. Zij heeft niet in overweging genomen de Braziliaanse markt te kiezen, die niet de nadelen heeft die volgens de Commissie de Zweedse markt heeft, met name met betrekking tot de omvang van de markt en het aantal fabrikanten; voorts heeft zij geen rekening gehouden met het boven het gemiddelde liggende loonkostenniveau in Zweden en evenmin met het feit dat de produktiekosten aldaar hoger waren omdat kleinere hoeveelheden werden geproduceerd, hetgeen op zijn beurt een ongewoon hoge prijs tot gevolg had. De vergelijkbaarheid van de produktieomvang is overigens een van de beslissende criteria waarmee het in artikel 2, lid 5, van verordening (EEG) nr. 2176/84 bedoelde vereiste van vaststelling „op passende en niet onredelijke wijze" moet worden ingevuld. Voorts heeft de Commissie het probleem van de vergelijkbaarheid van de technische normen niet onderzocht noch in de bestreden verordening ter sprake gebracht.

De *Commissie* is van mening, dat de keuze van Zweden als land van vergelijking passend en niet onredelijk was, en verwijst naar de in punt 12 van verordening (EEG) nr. 3019/86 gegeven motivering. Een afschrift van de klacht, waarin Oostenrijk en Zweden als vergelijkingsland werden voorgesteld, is aan alle bekende partijen, waaronder de sovjetexporteur Energomachexport, toegezonden. Geen enkele betrokken

exporteur heeft binnen de termijnen van de preliminaire fase de keuze van de Zweedse markt betwist. Daar Brazilië niet als vergelijkingsland was voorgesteld, was het overbodig in de considerans van de bestreden verordening op die vraag in te gaan. Voorts wordt in het kader van de instelling van een voorlopig anti-dumpingrecht het vergelijkingsland gekozen op grond van een eerste onderzoek. Bij de instelling van het definitieve recht wordt die keuze steeds opnieuw onderzocht in het licht van de in voorkomend geval door de betrokken partijen gemaakte opmerkingen (zie punten 6 en 7 van verordening (EEG) nr. 864/87). Neotype heeft evenwel binnen de gestelde termijnen geen opmerkingen gemaakt en met name niet de keuze van de Braziliaanse of van een andere markt voorgesteld. De Commissie kan niet worden verweten, dat zij geen rekening heeft gehouden met feiten die haar onbekend waren op het ogenblik waarop zij verordening (EEG) nr. 3019/86 vaststelde.

Neotypes stellingen betreffende de loonkosten en de hoge produktiekosten zijn te weinig geadstrueerd om er rekening mee te kunnen houden. Zij zijn in casu overigens irrelevant, daar de normale waarde niet op basis van de kosten, doch op basis van de prijzen op de Zweedse markt is vastgesteld, die de invloed van importen en andere mededingingsfactoren ondergaan. De vaststellingen van de Commissie met betrekking tot de berekening van de normale waarde zijn zonder belang geraakt, daar zij zijn aangevuld of vervangen door de vaststellingen in verordening (EEG) nr. 864/87.

iii) Verschillen in fysieke hoedanigheden

Neotype is van mening, dat de Commissie bij de berekening van de normale waarde en bij de vergelijking van de normale waarde en de uitvoerprijs essentiële verschillen in de fysieke hoedanigheden van de betrokken goederen over het hoofd heeft gezien. Reeds in haar brief van 26 september 1986 aan de Commissie heeft Neotype gesteld, dat elektromotoren uit de Sovjet-Unie niet vergelijkbaar zijn met Westeuropese en met name niet met Zweedse elektromotoren, en dus geen soortgelijke produkten zijn. De Commissie heeft geen rekening gehouden met de verschillen in kwaliteit (geen overeenstemming met de DIN-normen) en evenmin met de ingrijpende wijzigingen die nodig zijn om van een elektromotor van oorsprong uit de Sovjet-Unie een normale gestandaardiseerde elektromotor te maken (controle van werking en kwaliteit, vervanging van kogellagers, equilibreren, draadsnijden aan de aseinden, verbetering van isolatie en bescherming). De Commissie is daarvan reeds op de hoogte sedert de eerdere anti-dumpingprocedures betreffende elektromotoren van oorsprong uit de Sovjet-Unie.

De *Commissie* is van mening, dat moet worden onderscheiden tussen het begrip soortgelijke produkten in de zin van artikel 2, lid 5, sub a, van verordening (EEG) nr. 2176/84 en het begrip verschillen in fysieke hoedanigheden (artikel 2, leden 9 en 10, van de verordening). Alle internationaal gestandaardiseerde elektromotoren zijn ongeacht hun oorsprong uitwisselbaar en dus soortgelijk. Indien bepaalde motoren verschillende fysieke hoedanigheden vertonen, dienen de betrokken partijen een aanpassing op grond van voormelde voorschriften te vragen en aan te tonen, dat dat verzoek gerechtvaardigd is. De sovjetexporteur, die vanaf het begin bij het onderzoek betrokken was, heeft evenwel geen verzoek in die zin gedaan en de Commissie is overkomstig ar-

tikel 11, lid 1, van verordening (EEG) nr. 2176/84 niet verplicht eigener beweging tot dergelijke aanpassingen over te gaan. De omstandigheden die Neotype in haar brief van 26 september 1986 aanvoert, vormen geen voldoende bewijs en hadden in ieder geval in een eerdere fase van de procedure moeten zijn aangevoerd, opdat er bij verordening (EEG) nr. 3019/86 rekening mee had kunnen worden gehouden. Het probleem van de verschillen in de fysieke hoedanigheden is in ieder geval grondig behandeld in de punten 9 en 14 van verordening (EEG) nr. 864/87, waar de Raad onder meer op de door Neotype opgeworpen vragen is ingegaan en er daadwerkelijk ook voor een deel rekening mee heeft gehouden.

iv) Schade

Naast de argumenten die zij in zaak C-160/87 aanvoert, betoogt *Neotype*, dat de Commissie in haar conclusies betreffende de prijsonderbiedingsmarges een fundamenteel aspect over het hoofd heeft gezien. Door de wederverkoopprijs van geïmporteerde motoren te vergelijken met de kostprijs van de communautaire producenten, heeft de Commissie artikel 4, lid 2, sub b, van verordening (EEG) nr. 2176/84 niet in acht genomen en dus geen onderbieding van de werkelijk vergelijkbare prijzen binnen de Gemeenschap aangetoond.

De *Commissie* antwoordt daarop, dat in een geval als het onderhavige, waarin de verkoopprijzen van de communautaire producenten zijn gedaald ten gevolge van de importen, deze verkoopprijzen zelf reeds door schadefactoren zijn beïnvloed. In een dergelijk geval moet de prijsvergelijking met het oog op de vaststelling van prijsonderbiedingen worden gebaseerd op doelprijzen of kostprijzen.

v) Het variabele tarief van het anti-dumpingrecht

Naast haar argumenten in zaak C-160/87 betoogt *Neotype*, dat artikel 2, lid 3, van verordening (EEG) nr. 3019/86 onduidelijk is en in strijd met het beginsel van de rechtszekerheid. Uit de richtlijnen van de Raad op douanegebied blijkt, dat het beslissende ogenblik voor de vaststelling van het bedrag van de douaneschuld het ogenblik van het verzoek om inklaring is. Op dat ogenblik staat evenwel nog niet vast, tegen welke prijs de ingevoerde goederen aan een onafhankelijke koper zullen worden doorverkocht. Voorts werpt Neotype nog een aantal andere problemen op (langdurige opslag, aanpassing van de ingevoerde goederen, terbeschikkingstelling in het kader van de garantieregeling, eigen verbruik, wederuitvoer), die in de bestreden verordening niet geregeld zijn en ten aanzien waarvan het voorlopige recht niet op passende wijze kon worden vastgesteld.

Ten slotte is de bestreden verordening ook in strijd met het beginsel dat bestuurshandelingen duidelijk moeten zijn, daar zij het bedrag van het anti-dumpingrecht afhankelijk stelt van een omstandigheid die op het beslissende tijdstip in de regel nog niet bepaalbaar is.

De *Commissie* betoogt, dat zij op grond van artikel 2, lid 8, sub b, van verordening (EEG) nr. 2176/84 het tarief van het antidumpingrecht kan laten afhangen van de wederverkoopprijs van de geïmporteerde goederen. Voorts kan de douaneschuld ontstaan op een ogenblik waarop het bedrag nog niet vastgesteld is; immers, het bedrag behoeft pas te worden vastgesteld wanneer het recht van de betrokkenen wordt geïnd. De vaststelling van het bedrag op basis van de wederverkoopprijs heeft terugwerkende

kracht tot op het „beslissende tijdstip". Deze handelwijze is niet in strijd met het rechtszekerheidsbeginsel, daar de beginselen op basis waarvan de douaneschuld wordt berekend, van tevoren vastliggen. Voorts worden de door Neotype aangevoerde bijzondere gevallen opgelost door de in artikel 2, lid 5, van de bestreden verordening voorziene toepassing van de algemene douanevoorschriften (zie ook de op dit punt in zaak C-160/87 aangevoerde argumenten).

b) *Zaak C-160/87*

i) Berekening van de normale waarde

Neotype verwijt de Raad, bij de berekening van de normale waarde en met name bij de keuze van het vergelijkingsland de feitelijke situatie kennelijk verkeerd te hebben beoordeeld en een aantal essentiële aspecten over het hoofd te hebben gezien. Terwijl in eerdere anti-dumpingprocedures Oostenrijk, Brazilië en Zweden als vergelijkingsland waren gekozen, heeft de Raad nu een vierde land, namelijk Joegoslavië, als vergelijkingsbasis genomen. De Raad heeft geen enkele rechtvaardiging aangevoerd voor het feit dat de Braziliaanse markt, die relatief geschikt bleek, niet meer — conform Neotypes verzoek in haar brief van 26 september 1986 en haar betoog in het kader van zaak C-305/86 — als vergelijkingsbasis is genomen. De Raad is dus de krachtens artikel 190 EEG-Verdrag op hem rustende motiveringsplicht niet nagekomen.

Voorts wordt in verordening (EEG) nr. 864/87 niets gezegd over de omvang en de geschikte aard van de als vergelijkingsbasis gekozen markt. De Joegoslavische markt is relatief klein en op zijn minst — qua omzet — kleiner dan de Oostenrijkse, de Braziliaanse of de Zweedse markt. Anders dan op laatstgenoemde markten bestaat er nagenoeg geen invoer die enige mededinging op de Joegoslavische markt tot gevolg heeft. Bovendien is Joegoslavië geen land met een markteconomie in de zin van artikel 2, lid 5, van verordening (EEG) nr. 2176/84, daar er in dat land een door de overheid georganiseerd systeem van prijzencontrole bestaat, waardoor de prijzen op kunstmatige wijze hoog worden gehouden. Daardoor worden de prijzen van elektromotoren op de Joegoslavische markt niet door de wetten van vraag en aanbod bepaald, zodat zij geen geschikte basis vormen voor de vaststelling van de normale waarde.

Voorts heeft de Raad evenmin rekening gehouden met het Joegoslavische inflatiepercentage, dat in 1985 80 % bedroeg en hoger was dan het Braziliaanse inflatiepercentage.

Ten slotte heeft de Raad niet in aanmerking genomen, dat de officiële wisselkoers van de Joegoslavische dinar niet overeenstemde met de werkelijke waarde van die munt. De banken betalen slechts 0,15 tot 0,17 DM voor 100 dinar, terwijl de officiële aankoopkoers 0,27 DM bedroeg. Anders dan in de zaak Nachi Fujikoshi (arrest van het Hof van 7 mei 1987, zaak 255/84), waar de normale waarde in dezelfde munt als die van de fabrikant was berekend, is in het onderhavige geval de normale waarde van de sovjetuitvoer berekend aan de hand van prijzen in een derde land, op basis van een onrealistische wisselkoers.

De *Raad,* daarin ondersteund door de *Commissie,* en *Gimelec* zijn van mening, dat de instellingen in vergelijkbare anti-dumpingprocedures niet steeds hetzelfde land van vergelijking behoeven te kiezen. De Joegoslavische markt is groter dan de Zweedse,

die voor de voorlopige vaststellingen was gebruikt. Voorts heeft geen enkele partij tijdig voorgesteld de Braziliaanse markt als vergelijkingsbasis te kiezen in het kader van de administratieve procedure voor de Commissie. De vage zinspelingen in die zin van Neotype in haar brief van 26 september 1986 volstaan niet om als een ernstig voorstel te worden beschouwd. Neotypes voorstel in zaak C-305/86 is gedaan op een ogenblik waarop de definitieve vaststellingen reeds ver waren gevorderd.

Voorts is de Raad niet verplicht alle in aanmerking komende markten te bespreken of de afwijzing van een bepaalde markt te rechtvaardigen. Het volstaat dat de keuze van het uiteindelijk gekozen vergelijkingsland wordt gerechtvaardigd (zie punt 8 van verordening (EEG) nr. 864/87). Evenmin behoeft het Hof te controleren, of ook andere landen een juiste grondslag voor de berekening van de normale waarde kunnen vormen, doch alleen of de keuze van Joegoslavië onredelijk en niet geschikt was.

Met betrekking tot de aard van de Joegoslavische economie betoogt de Raad, dat artikel 2, lid 5, sub a, van verordening (EEG) nr. 2176/84 niet verlangt dat een systeem met een vrije markteconomie wordt gekozen; ook de sociale economieën van de westerse landen kennen een zekere mate van coördinatie. Voorts heeft Neotype in het midden gelaten, of er met betrekking tot de betrokken goederen dirigistische maatregelen waren vastgesteld.

Met betrekking tot de Joegoslavische inflatie heeft Neotype enkel op een theoretische prijsstijging in de loop van de onderzochte periode gewezen, zonder evenwel te stellen, dat de prijzen van de betrokken goederen dienovereenkomstig waren gestegen. Indien de inflatie invloed zou hebben gehad op de betalingsvoorwaarden (betalingstermijnen), zijn de daaruit volgende verschillen opgevangen door de gevraagde en gerechtvaardigde aanpassingen overeenkomstig artikel 2, lid 10, van verordening (EEG) nr. 2176/84.

Ten slotte is het gebruik van de officiële wisselkoersen voor de berekening van een normale waarde door het Hof erkend in voormeld arrest van 7 mei 1987. Zoals in die zaak heeft de officiële wisselkoers in casu gediend om de tegenwaarde vast te stellen voor de berekening van de normale waarde, terwijl de uitvoerprijzen zijn vastgesteld op basis van de valuta's van de diverse Lid-Staten. Neotype heeft niet aangegeven, op welke basis de omrekening had moeten gebeuren. Voorts is ook de officiële wisselkoers van de roebel in zoverre onvolkomen, dat zij niet volledig overeenstemt met de werkelijke waarde van de sovjetmunt.

Gimelec voegt daaraan toe, dat het een vaste en rechtmatige praktijk van de gemeenschapsinstellingen is, voor landen met staatshandel de normale waarde te bepalen op basis van de marktprijs van een land met een markteconomie, dat bij hetzelfde onderzoek betrokken is. Deze praktijk is ingegeven door het streven naar administratieve eenvoud.

Neotype heeft er geen belang bij, de keuze van Joegoslavië als vergelijkingsland te betwisten, daar de keuze van dat land uiteindelijk tot een aanzienlijk kleinere dumpingmarge (131 %) leidt dan de dumpingmarge die het gevolg was van de keuze van de Zweedse markt (193 %). Neotype heeft evenmin aangetoond, dat de keuze van een ander land tot een dumpingmarge zou heb-

ben geleid die kleiner was dan het tarief van het definitieve anti-dumpingrecht.

ii) Schade

Neotype betoogt, dat de Raad ook bij de vaststelling van de schade kennelijke fouten heeft gemaakt. In 1985 was minder ingevoerd dan in 1977 en in 1978 en zeker minder dan in 1979 en 1981; in laatstgenoemde jaren bedroeg de invoer meer dan 1 miljoen stuks. In 1985 daarentegen was de invoer tot onder 75 % van dat aantal gedaald. Door alleen de invoercijfers van de jaren 1982-1985 te vergelijken, heeft de Raad geen rekening gehouden met de aanzienlijke vermindering van de importen ten opzichte van de voorgaande periode.

Voorts is het marktaandeel van de importen uit de betrokken landen van 23,3 % in 1982 gedaald tot 20,3 % in 1985, dus een afname van ongeveer 13 %. In vergelijking met 1978 is het marktaandeel zelfs met 27,5 % gedaald. De Raad gaat uit van een voortdurend hoog marktaandeel en houdt dus geen rekening met deze vermindering. Voorts heeft hij de feiten verkeerd beoordeeld, daar hij in punt 18 van de bestreden verordening als marktaandeel voor 1982 en 1985 respectievelijk 23,2 % en 20,3 % opgeeft, en in punt 31 23,0 % en 19,6 %.

Ten slotte had de Raad de marktaandelen op basis van de verkopen in de Gemeenschap en niet op basis van de invoercijfers moeten berekenen, daar ook voor de communautaire producenten wordt uitgegaan van de omzet en niet van de geproduceerde hoeveelheden. De door Neotype ingevoerde motoren werden vaak voor langere tijd in haar open douanedepot opgeslagen; de opslagduur wordt verklaard door de vele soorten motoren. In 1982 werden slechts 7 439 stuks verkocht en in 1984 slechts 7 955.

De *Raad* stelt vast, dat het onderzoek bedoeld was om na te gaan hoe de situatie was sedert de invoering van het definitieve recht in 1982 en de daaropvolgende aanvaarding van de prijsverbintenissen. Met de cijfers betreffende de vorige periode was in die maatregelen reeds rekening gehouden. Wat de door Neotype aangevoerde verschillen in de cijfers betreffende de marktaandelen aangaat, blijkt uit de bewoordingen van de punten 18 en 31, dat het in punt 18 om het resultaat van de voorlopige vaststelling gaat, terwijl in punt 31 het resultaat van de definitieve vaststelling wordt gegeven.

Met betrekking tot de berekening van de marktaandelen is Neotypes verwijzing naar de gestelde verschillen tussen invoer- en omzetcijfers niet concludent omdat de door haar gegeven voorbeelden uit hun context zijn gelicht. Voorts gaat het daarbij slechts om een probleem van verschuiving in de tijd, daar over een lange periode gezien Neotype niet meer motoren van een bepaald type zal invoeren dan zij kan verkopen. Daar de vaststellingen betreffende de schade een lange periode betreffen, compenseren dergelijke eventuele verschuivingen tussen invoer en omzet elkaar grotendeels.

Gelet op alle factoren die een rol speelden bij de vaststelling van de schade, kan men er niet omheen, dat de invoer — in weerwil

van de verhoging van de communautaire produktie en de minder omvangrijke invoer uit de betrokken landen — de prijzen van de communautaire producenten onder druk bleef zetten.

Volgens *Gimelec* moeten de schadefactoren worden onderzocht in het licht van het voorwerp van de onderhavige procedure. Het gaat niet om een nieuw onderzoek van de vraag, of voldaan is aan de voorwaarden voor de instelling van een anti-dumpingrecht, maar om de vaststelling of de oorspronkelijke anti-dumpingmaatregelen voldoende effectief waren. Uit het nieuwe onderzoek bleek inderdaad, dat de in 1984 aanvaarde prijsverbintenissen geen einde hadden gemaakt aan de aanzienlijke onderbiedingen van de kostprijzen van de communautaire producenten door de betrokken importen. Daardoor hadden de communautaire producenten zware verliezen geleden bij de verkoop van hun elektromotoren. Ondanks de oorspronkelijke anti-dumpingmaatregelen waren de betrokken importen tussen 1982 en 1985 in absolute cijfers gestegen en was een marktaandeel van 20 % binnen de Gemeenschap behouden, met pieken van 45 % in bepaalde Lid-Staten.

iii) Het variabele anti-dumpingrecht

Neotype betoogt, dat de vaststelling van het anti-dumpingrecht op basis van het verschil tussen de douanewaarde in de zin van artikel 6 van verordening (EEG) nr. 1224/80 en de in de bijlage van de bestreden verordening vermelde prijs onvoldoende precies is en dus in strijd is met het gemeenschapsrecht. Noch artikel 2, lid 8, sub b, noch artikel 13, leden 7 of 8, van verordening (EEG) nr. 2176/84 vormt een voldoende grondslag voor de vaststelling van een anti-dumpingrecht op basis van de wederverkoopprijs.

Neotype verwijst naar de Duitse en de Nederlandse versie van verordening (EEG) nr. 864/87 en betoogt, dat uit de grammaticale verschillen in de twee zinnen van artikel 1, lid 4, sub a, tweede alinea, blijkt dat de Raad ervan uitging, dat voormeld artikel 6 in beginsel reeds van toepassing was, zodat het overbodig was naar de rechtsgevolgen te verwijzen. In de regel is dat niet het geval, aangezien uit artikel 2, leden 1 en 2, van verordening (EEG) nr. 1224/80 volgt, dat de in de artikelen 3, 4, 5 en eventueel 7 vermelde berekeningswijzen voorrang hebben, en wel in die volgorde. In die gevallen is er evenwel geen prijs op basis waarvan het recht kan worden berekend, daar in de bestreden verordening niet naar voormelde andere artikelen van de verordening inzake de douanewaarde wordt verwezen.

Artikel 2, lid 3, van verordening (EEG) nr. 1224/80, dat van toepassing is indien de douanewaarde niet volgens artikel 6 van de verordening kan worden vastgesteld, is aanvaardbaar in het kader van de normale berekening van de douanewaarde, daar het slechts een subsidiaire bepaling is die na vijf andere berekeningsmethoden komt. Het is evenwel onvoldoende precies voor de berekening van een anti-dumpingrecht in een zeer groot aantal gevallen, zoals in casu. Het beginsel inzake de duidelijkheid van de bestuurshandelingen verlangt de vaststelling van een regeling die meer inhoudt dan alleen maar een verwijzing naar „passende methodes", die de douane-autoriteiten geen enkel criterium verschaft voor de vaststelling van de differentiële prijs.

In punt 38 van de bestreden verordening stelt de Raad, dat hij als referentie voor de berekening van het anti-dumpingrecht de prijs wenste te nemen waartegen de importeur de goederen aan de eerste onafhankelijke koper verkoopt. Volgens artikel 6 van

verordening (EEG) nr. 1224/80 mag daarnaast ook worden uitgegaan van de prijs waartegen andere personen identieke of soortgelijke goederen verkopen aan personen die niet met hen verbonden zijn. Bijgevolg is het niet juist, dat verzoekster het bedrag van het recht via haar wederverkoopprijzen kon beïnvloeden. Die methode is niet gedekt door de door de Raad gegeven motivering, en voorts mag een variabel recht niet afhankelijk worden gesteld van het prijsgedrag van derde ondernemingen.

De *Raad*, ondersteund door de *Commissie*, is van mening, dat verordening (EEG) nr. 2176/84 en met name artikel 13, lid 8, daarvan een voldoende machtiging inhoudt om het anti-dumpingrecht vast te stellen op basis van de wederverkoopprijzen. Voorts blijkt uit punt 15 van de verordening en uit artikel 13, lid 7, dat de Raad bepaalde voorschriften kan vaststellen die kunnen afwijken van de algemene douaneregeling en de gemeenschappelijke uitvoeringsbepalingen.

In casu bleek de instelling van een anti-dumpingrecht op basis van het verschil tussen de „doelprijzen" en de werkelijke wederverkoopprijzen in het geval van verbonden importeurs een geschikt middel te zijn om de schade op te heffen. Ten einde de berekening van het recht te vereenvoudigen, is de Raad uitgegaan van de regels betreffende de berekening van de douanewaarde, en met name van artikel 6 van verordening (EEG) nr. 1224/80, ofschoon die verwijzing niet absoluut noodzakelijk was. Deze uitdrukkelijke verwijzing heeft evenwel de methode voor de vaststelling van de wederverkoopprijs op niet mis te verstane wijze duidelijk vastgelegd.

De gekozen grammaticale constructie waarover Neotype spreekt, toont aan dat louter subsidiair wordt verwezen naar artikel 2, lid 3, van verordening (EEG) nr. 1224/80, dat enkel van toepassing is indien het recht niet op grond van artikel 6 van dezelfde verordening kan worden vastgesteld. De nuances die Neotype in de Duitse versie van de bestreden verordening meent te ontwaren, worden niet bevestigd door de andere taalversies. Voorts preciseert Neotype niet, waarop zij haar stelling baseert, dat in een groot aantal gevallen de wederverkoopprijs niet op basis van artikel 6 van verordening (EEG) nr. 1224/80 kan worden vastgesteld. Het valt redelijkerwijze te betwijfelen, dat de ingevoerde goederen dan wel identieke of soortgelijke goederen niet binnen negentig dagen na invoer in de Gemeenschap zijn verkocht.

Neotype kon overigens het verschuldigde anti-dumpingrecht duidelijk bepalen. Wanneer haar wederverkoopprijs gelijk was aan of hoger dan de in de bijlage bij de bestreden verordening vermelde minimumprijs, was zij geen anti-dumpingrecht verschuldigd.

Volgens *Gimelec* blijkt uit punt 38 van de voorlopige verordening, dat het in 1982 en 1984 ingevoerde beschermingssysteem door met exporteurs verbonden importeurs zeer gemakkelijk kon worden omzeild. Door met verlies, doch boven de in de prijsverbintenissen vastgestelde minimumprijs te verkopen, konden zij het anti-dumpingrecht ontlopen. De invoering van de in de bestreden verordening voorziene regeling was dus noodzakelijk. Voorts heeft Neotype er geen rechtmatig belang bij, te klagen over de wijze waarop het anti-dumpingrecht in de bestreden beschikking wordt berekend, daar het enige zinvolle alternatief, namelijk de instelling van een specifiek recht, voor haar on-

gunstiger was, daar zij in dat geval, anders dan bij een variabel recht, de betaling van het recht niet kon ontlopen door haar wederverkoopprijzen op te trekken.

Voorts blijkt zowel uit artikel 2, lid 8, sub b, van verordening (EEG) nr. 2176/84 als uit de handelwijze van de instellingen ter zake van terugbetaling van anti-dumpingrechten, dat de instellingen voor de inning van anti-dumpingrechten rekening mogen houden met het bedrag van de wederverkoopprijzen aan de eerste onafhankelijke kopers. De in de bestreden verordening gekozen methode heeft niet de minste onzekerheid met betrekking tot de vaststelling van het recht tot gevolg, daar verzoekster volstrekt legaal de inning van het recht kon ontlopen door haar wederverkoopprijzen overeenkomstig de in de bestreden verordening opgenomen tabellen van minimumwederverkoopprijzen vast te stellen.

iv) Definitieve inning van het voorlopige recht

Neotype is van mening, dat de in artikel 2 van verordening (EEG) nr. 864/87 voorziene definitieve inning van de als zekerheid gestelde bedragen onwettig is, omdat verordening (EEG) nr. 3019/86 geen rechtsgevolgen heeft. Wanneer de verordening waarbij een voorlopig recht wordt ingesteld, nietig is, is er geen voorlopig recht ingesteld en kan niet tot definitieve inning ervan worden besloten. Evenmin kan een nietige verordening van de Commissie worden gedekt door een regelmatige verordening van de Raad waarbij een definitief anti-dumpingrecht wordt ingesteld, daar deze slechts voor de toekomst rechtsgevolgen sorteert. Het feit dat het bestaan van dumping en schade zowel door de Commissie als door de Raad moeten zijn vastgesteld, betekent dat de regelmatigheid van verordening nr. 3019/86 van de Commissie een voorwaarde is voor de inning van het voorlopige recht.

De *Raad* brengt daartegen in, dat uit het onderzoek van verordening nr. 2176/84 blijkt, dat de inning van het voorlopige recht slechts in weinig gevallen afhangt van het bestaan van een voorlopige verordening. De beslissing om het voorlopige recht definitief te innen, is een afzonderlijke rechtshandeling die een autonome wettigheidstoetsing behoeft. De verordening tot instelling van een voorlopig recht berust op een eerste onderzoek naar het bestaan van dumping, zonder dat het strikt gezien noodzakelijk is dat de Commissie zelf de schade vaststelt, voor zover de klacht voldoende bewijselementen bevat. Tot de definitieve inning kan de Raad evenwel pas besluiten, wanneer de definitieve vaststelling van de feiten het bestaan van dumping en schade aantoont. De voorlopige verordening is dus een preventieve maatregel ter voorkoming van schade tijdens de onderzoekprocedure, onder voorbehoud van bekrachtiging door de Raad. De definitieve vaststellingen van de Raad komen in de plaats van de voorlopige vaststellingen waarop de voorlopige verordening berust. Vergissingen in de voorlopige beoordeling van de feiten worden dus door de definitieve vaststellingen gedekt.

Eventuele vergissingen in verordening (EEG) nr. 3019/86 kunnen dus slechts van belang zijn, wanneer zij niet door verordening (EEG) nr. 864/87 van de Raad zijn gedekt, dit wil zeggen wanneer in de beslissing tot definitieve inning van het voorlopige recht dezelfde vergissingen als in verordening (EEG) nr. 3019/86 van de Commissie zijn begaan. In de definitieve vaststellingen betreffende het bestaan van dumping en schade kan echter geen enkele vergissing worden gevonden.

Eventuele onregelmatigheden in de hoorprocedure hebben geen invloed op de definitieve inning van het voorlopige recht. Neotype heeft haar standpunt kenbaar ge-

maakt tijdens de op de instelling van het voorlopige recht volgende administratieve procedure, en met haar argumenten is bij de vaststelling van verordening (EEG) nr. 864/87 rekening gehouden. Ook al was zij dus vóór de instelling van het voorlopige recht niet tijdig op de hoogte gebracht, dit feit kan geen invloed meer hebben op de definitieve inning van dat recht, daar zij haar argumenten vóór de beslissing over de ining had meegedeeld.

IV — Antwoorden op de vragen van het Hof in zaak C-160/87

1. Het Hof heeft de Commissie en de Raad om uitlegging verzocht over de manier waarop bij de berekening van de normale waarde rekening is gehouden met het Joegoslavische inflatiepercentage.

De *Commissie* en de *Raad* antwoorden, dat zij geen uitdrukkelijke correctie hebben aangebracht en dat hun dat ook niet noodzakelijk leek. De berekening van de normale waarde is gebaseerd op het gewogen gemiddelde van de prijzen op de binnenlandse markt van drie Joegoslavische exporteurs tijdens de referentieperiode, te weten het jaar 1985. In dat verband wijzen de instellingen erop, dat het verschil tussen het inflatiepercentage van de EEG en dat van Joegoslavië wordt weerspiegeld door de evolutie van maand tot maand van de wisselkoers ecu-dinar in de loop van 1985, die van 147 804 dinar voor 1 ecu in januari steeg tot 264 184 dinar voor 1 ecu in december. Het verschil tussen deze cijfers komt overeen met een stijging van de waarde van de ecu in verhouding tot de dinar met 78,7 %, zijnde het cijfer van 80 % dat Neotype opgeeft als het Joegoslavische inflatiepercentage voor 1985. Een andere aanpassing om rekening te houden met het Joegoslavische inflatiepercentage was dus overbodig.

2. Voorts heeft het Hof partijen verzocht hun standpunt mee te delen betreffende het in de opmerkingen van interveniënt Gimelec opgeworpen probleem van de ontvankelijkheid van de door de geassocieerde importeurs ingestelde beroepen.

a) *Neotype* verwijst naar de rechtspraak van het Hof in anti-dumpingzaken, waaruit zou blijken dat er geen reden is om te onderscheiden tussen producenten en exporteurs enerzijds en rechtens of feitelijk met hen verbonden importeurs anderzijds. Beide categorieën worden rechtstreeks en individueel geraakt, wanneer zij kunnen aantonen, dat zij in de handelingen van de Commissie of de Raad met name zijn genoemd of bij de voorafgaande onderzoeken zijn betrokken.

Neotype zegt om de volgende redenen door verordening (EEG) nr. 864/87 van de Raad rechtstreeks en individueel te zijn geraakt: zij is in die verordening met name genoemd, en niet alleen in punt 38, maar ook in artikel 1, punt 4, sub b. Deze bepaling legt haar een bijzonder douanerecht op, waarvan het bedrag niet overeenstemt met het verschil tussen de nettoprijs per stuk, franco grens Gemeenschap, niet ingeklaard, en de in de bijlage van de verordening vermelde prijs, zoals in het algemeen is bepaald in artikel 1, lid 3, maar met het verschil tussen de douanewaarde, vastgesteld overeenkomstig artikel 6 van verordening (EEG) nr. 1224/80, en de in de bijlage vermelde prijs.

Voorts was Neotype betrokken bij de onderzoeken van de Commissie en de Raad. Ter zake van het onderzoek van de schade worden zowel in verordening (EEG)

nr. 3019/86 (punten 22 tot en met 24) van de Commissie als in voormelde verordening van de Raad (punten 21 tot en met 24) de kostprijzen van de communautaire producenten vergeleken met de wederverkoopprijzen van de betrokken motoren, dat wil zeggen met de prijzen van de met de exporteurs verbonden ondernemingen. De schade is dus op basis van die prijzen vastgesteld, wat als bijzondere consequentie heeft, dat het differentieel invoerrecht wordt berekend op basis van de wederverkoopprijs van de verbonden importeurs. Dezen worden dus nog meer rechtstreeks en individueel geraakt dan wanneer de uitvoerprijzen op basis van hun wederverkoopprijzen zouden zijn berekend.

Ten slotte heeft de Commissie bij besluit van 19 juni 1980 (PB 1980, L 153, blz. 48) een verbintenis van Neotype aanvaard in het kader van een eerdere antidumpingprocedure betreffende de invoer van elektromotoren van oorsprong uit de Sovjet-Unie.

b) De *Raad* en de *Commissie* betogen, dat het om de in de considerans van de bestreden verordening uiteengezette redenen in het stadium van de vaststelling van het bestaan van dumping niet nodig leek, voor het geval van verbonden importeurs uit te gaan van een gereconstrueerde uitvoerprijs. Bij de vaststelling van het bedrag van de in voorkomend geval bij invoer verschuldigde antidumpingrechten heeft de Raad evenwel een specifieke berekeningswijze voor verbonden importeurs ingevoerd.

Uit artikel 1, lid 4, van de bestreden verordening blijkt, dat in geval van verbonden importeurs de procedure van de „gereconstrueerde" berekening van de uitvoerprijs wordt toegepast; daarbij is overeenkomstig artikel 2, lid 8, sub b, van verordening (EEG) nr. 2176/84 de prijs aan de eerste niet met de exporteur verbonden koper als referentie genomen. Die prijs stemt overeen met de overeenkomstig artikel 6 van verordening (EEG) nr. 1224/80 van de Raad vastgestelde douanewaarde.

De Raad wijst erop, dat hij er zich niet toe heeft beperkt, op algemene en abstracte wijze de berekeningscriteria voor deze categorie importeurs vast te stellen, doch dat hij zelf deze criteria heeft toegepast op zeven in artikel 1, lid 4, sub b, van de bestreden verordening met name genoemde importeurs, waaronder Neotype. Deze importeurs zijn dus geïndividualiseerd in de zin van 's Hofs rechtspraak en worden door die bepaling dus rechtstreeks en individueel geraakt. De nationale douane heeft dus geen keuze meer, doch moet automatisch op hen het anti-dumpingrecht toepassen zoals dat voortvloeit uit het verschil tussen de twee parameters. Ten aanzien van deze importeurs is de situatie dus volstrekt vergelijkbaar met die in de zaken 138/79 (Roquette Frères, Jurispr. 1980, blz. 3333) en 139/79 (Maizena, Jurispr. 1980, blz. 3393), waarin het Hof de beroepen ontvankelijk heeft verklaard op grond dat de Raad zelf de betwiste criteria op de betrokken ondernemingen had toegepast.

M. Zuleeg
rechter-rapporteur